

Válogatás a közoktatási tárgyú internetes információforrásokból

A közoktatási intézmények zökkenőmentes működtetése és az oktatás-nevelés szakszerű, jó színvonalú megvalósítása meglehetősen sokrétű és gazdag információs háttérrel igényel. A tantervek, a helyi pedagógiai programok készítéséhez, a tanítók, szaktanárok napi oktató-nevelő tevékenységéhez és továbbképzésben való részvételéhez, szakmai fejlődéséhez első-sorban pedagógiai, pszichológiai és szaktárgyi szakirodalomra van szükség. A szakirodalmi információ gyűjtése, feltárása és szolgáltatása a pedagógia területén az ORSZÁGOS PEDAGÓGIAI KÖNYVTÁR ÉS MÚZEUM (OPKM) (<http://www.opkm.hu>) feladata. Online katalógusa egyben szak-, vagy más néven, témaspecifikus bibliográfiai adatbázisa a pedagógiának és határterületeinek, s bizonyos mélységig a pszichológiai szakirodalomnak is. Az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum (OPKM) adatbázisának és általában a bibliográfiai adatbázisoknak a gyakorlati jelentősége abban áll, hogy lehetővé teszik egy-egy téma, probléma, jelenség szakirodalmának a felkutatását, keresését, nemcsak a könyveket, hanem a folyóiratcikkekét és más kiadványműfajokét is. A szakirodalmi ellátásában további – földrajzilag az iskolákhoz közelebb is megtalálható – könyvtáraknak is jelentős szerepük van, így például a megyei pedagógiai szolgáltató irodák által működtetett pedagógiai szakkönyvtáraknak, az egyetemi, főiskolai könyvtáraknak. Az iskolai könyvtáraknak lenne ebben is némi szerepük, ha megfelelő és működő iskolai könyvtáraink lennének. E cikk témája azonban elsősorban nem a szakirodalmi információszolgáltatás bemutatása, hanem az iskolák mindennapi működtetéséhez, irányításához szükséges információk forrásainak rövid ismertetése.

Az e körbe tartozó információk legfontosabb típusai:

- jogszabályok, rendelkezések, tanügy-igazgatási kérdések, iratminták
- tantervek, pedagógiai programok, más az iskola működését biztosító dokumentumok, belső szabályzatok,
- tankönyvekről, tanítási segédletekről szóló információk,
- taneszközökről szóló információk,
- akkreditált továbbképzések,
- közoktatási rendszer (társintézmények) és a vele kapcsolatban lévő civil szervezetek, alapítványok, stb.
- továbbtanulással, pályaválasztással kapcsolatos információk,
- pályázati lehetőségek,
- szakértők, vizsgáztatók stb.
- versenyek, vizsgák szervezése stb.
- Európai Unió tagságunk és az oktatás stb.

A közoktatási információkat potenciálisan felhasználók legfontosabb csoportjai a következők:

- oktatásirányítás, oktatáspolitikusok, döntéshozók,
- iskolaigazgatók,
- gyakorló pedagógusok (osztályfőnökök, munkaközösség-vezetők, szakértők stb.),
- pedagógiai szakszolgálatokat és szakmai szolgáltatásokat nyújtó intézmények (pl. nevelési tanácsadók, logopédusok),
- szakmai szervezetek, munkaközösségek,
- szülői szervezetek,
- könyvtárosok és más információs szakemberek.

A közoktatási információ szolgáltatása elsősorban a *A Közoktatási Információs Rendszer* feladata. A KÖZOKTATÁSI INFORMÁCIÓS RENDSZER (KIR) létrehozásáról a közoktatási törvény 1993. évi LXXIX. Tv. és annak végrehajtási rendelete, a 20/1997. (II. 13.) Korm. rend. 11.§-a intézkedett, meghatározva annak tartalmát, rendeltetését.

A végrehajtási rendelet kimondja, hogy:

11. §. (1) „A közoktatás információs rendszere országos információs rendszer. A közoktatás információs rendszere – az adatvédelemre vonatkozó rendelkezések megtartásával – tartalmazza a közoktatás működésével összefüggésben keletkező – a statisztikai adatszolgáltatás rendszerébe nem tartozó – közérdekű adatokat, információkat.

(2) *A közoktatási információs rendszer feladata biztosítani a közoktatást érintő, a pedagógiai tevékenységgel összefüggő adatok, információk hozzáférhetőségét a közoktatási intézmények és fenntartók, a közoktatás működésében érdekelt szervezetek, a közoktatás irányításában közreműködők, a pedagógusok, a szülők és tanulók, valamint érdekképviseleti szervezeteik részére. A közoktatás információs rendszere segíti a közoktatás követelmény-rendszerének átadását, a pedagógiai-szakmai szolgáltatások és az országos mérési feladatok végrehajtását.*”¹

Tegyük hozzá, hogy lehetővé teszi a közoktatásról szerezhető, hiteles információk keresését is.

• A KÖZOKTATÁSI INFORMÁCIÓS IRODA (<http://www.kir.hu>)

Az iroda létrehozott egy portált, TANÜGYIGAZGATÁSI SZAKPORTÁL néven. Itt érhető el a *Közoktatási Információs Rendszerbe* foglalt információk nagy részre. Az adatszolgáltatásban érintett intézmények interaktív módon használhatják a rendszert, ehhez azonosító és jelszó szükséges, ha saját adataikat töltik fel a rendszerbe. Akik „csak” tájékozási, információkeresési céllal keresik fel a KIR-t, pl. könyvtárosok, már információs szakemberek, tanárok, szülők stb., jelszó nélkül kereshetnek az egyes adatbázisokban. Az oldal szerkezete sajnos meglehetősen bonyolult, nehezen áttekinthető, egyáltalán nem felhasználóbarát. A piros színnel szedett, egy-egy információtypust tartalmazó csatolók közül az alábbiak mögött találhatunk szabadon, tehát bárki által, jelszó nélkül elérhető információkat:

> *Intézménytörzs adatbázis, illetve a KIR INFO:* itt található a közoktatási intézmények legfontosabb azonosító adatai, alapító okiratuk és más fontos intézményi dokumentumok. Itt lehet tájékozódni egy-egy intézmény profiljáról, pedagógiai programjáról.

> *Érettségi:* a szakértői névjegyzék és a vizsgáztatók jegyzéke található itt. Azoknak a személyeknek az elérhetőségét, szakterületét kereshetjük meg, akik szakértőként dolgoznak, illetve felkérhetők vizsgáztatásra.

> *Tankönyv:* itt a hivatalos tankönyvjegyzék található, ez nem más, mint a tanévenként frissített tankönyvadatbázis.

További, a közoktatási információkat feldolgozó közvetítő főbb intézmények, szervezetek, weboldalak:

• **AZ OKTATÁSI MINISZTERIUM ÉS HÁTTÉRINTÉZMÉNYEI**

Magának az OM-nek az oldalán elsősorban a vonatkozó jogszabályok, aktuális intézkedések, rendelkezések és hírek találhatóak meg. Egy részük mindjárt a főoldalon, a többi pedig a > *Közoktatás* csatolóra kattintva tartalmi csoportokba sorolva – pl. *Országos Köznevelési Tanács, Közoktatási intézmények, Tantervek, Érettségi* stb. – böngészhető vagy kereshető az oldal saját keresőjével.

• **ORSZÁGOS KÖZOKTATÁSI INTÉZET (OKI):** <http://www.oki.hu>

Tantervek: Az OKI még 1997-ben létrehozott egy tantervi adatbankot, amely az időközben végrehajtott tantervi szabályozások változása miatt mára már kevésbé aktuális. Ez az adatbank még ma is elérhető a <http://www.oki.hu/tanterv/> címen. A szabályozások változása óta ismét összegyűlt egy értékes tantervi anyag, amelyet műveltségterületek szerinti rendezésben tesznek közzé az OKI honlapján az Adattár, majd pedig a > *Tantervek, programok* linkre kattintva található meg ezt az anyagot.

Válogatás a további fontos dokumentumokból:

A közoktatás helyzetéről átfogó képet adó, *Jelentés a magyar közoktatásról 2003 c.* kézikönyv is megtalálható pdf formátumban, amelyet tehát nem szükséges megvásárolni, mert itt elérhető és letölthető.

Időszerű összeállítás európai uniós csatlakozásunk miatt az *Oktatási EU-dokumentumok magyarul* c. összeállítás. Itt olyan dokumentumok olvashatók, mint a *Memorandum az élethosszig tartó tanulásról* vagy *Kulcskompetenciák* stb. Időről időre újabb alapidokumentumokat tesznek elérhetővé ezen az oldalon magyarul.

Egy *magyar-angol közoktatási kiskötár* is rendelkezésünkre áll itt, amelynek külön értéke, hogy a rövidítéseket is kereshetővé teszi.

Az Oktatási Minisztérium egy másik háttérintézménye, a legutóbbi időkig *Pedagógus Továbbképzési Módszertani és Információs Központ* (PtMIK) néven ismert kht., amelyet SuliNova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht. névre kereszteltek át.

• **SULINOVA KÖZOKTATÁS-FEJLESZTÉSI ÉS PEDAGÓGUS-TOVÁBBKÉPZÉSI KHT.** (<http://www.sulinova.hu>):

Tudjuk, a pedagógusokat jogszabály kötelezi a hétévenkénti kötelező továbbképzésre. Az ezzel kapcsolatos információk egyik legfőbb forrása ez az intézmény.

E szervezet > Szakmai Igazgatóság nevű szervezeti egységének nevére kattintva jutunk el az > Akkreditációs és Képzésfejlesztési Irodához, s ott az *aktuális pedagógus-továbbképzési jegyzék*hez. A továbbképzési jegyzéken kívül számos más fontos információt is szolgáltat a kht., pl. *jogszabályokat, kerettantervvel, tankönyvekkel, minőségirányítással kapcsolatos információkat, anyagokat.*

• **ORSZÁGOS KÖZOKTATÁSI ÉS ÉRTÉKELÉSI VIZSGAKÖZPONT (OKÉV):**

Az OM egy másik háttérintézménye az Országos Közoktatási és Értékelési Vizsgaközpont (OKÉV), amelynek számos hatósági feladata van. Az OKÉV-nek nincs önálló honlapja,

hanem az, az Oktatási Minisztérium (<http://www.om>) > Háttérintézmények nevű csatolója mögött rejtőzködik. Sok pedagógust, diákot érdekelhetnek az évente megrendezett *tanulmányi versenyek*. Más információk mellett ezekkel kapcsolatos hivatalos információk fő forráshelye ez az oldal. Az *országos mérésekkel*, kapcsolatos dokumentumok is itt találhatók meg.

• ORSZÁGOS PEDAGÓGIAI KÖNYVTÁR ÉS MÚZEUM: <http://www.opkm.hu>, illetve <http://www.mphp.hu>

A már említett szakirodalmi információk keresésén kívül, akkor kell ellátogatunk erre az oldalra, amely egyúttal egy portál is, ha taneszközökről szeretnénk aktuális információkat kapni, mert az OPKM hozta létre és gondozza a taneszköz-adatbázist is, amely a M.E.T.A-t (*Magyar Elektronikus Taneszköz Adatbázis*), amely tartalmazza a Magyarországon forgalmazott taneszközök minden lényeges adatát és a forgalmazók teljes jegyzékét is. Aki taneszközt, szemléltetőeszközt kíván beszerezni, annak ez a hely a legfontosabb információforrás e tárgykörben az interneten.

Az adatbázisban kereshetünk: gyártó, forgalmazó, termék, tantárgy szerint is.

Csak érdekességképpen említem, hogy az OPKM korábban kiadta a muzeális taneszközök adatbázisát is: Tanszermúzeum: MUZEÁLIS ÉRTÉKŰ TANESZKÖZÖK KATALÓGUSA CD-ROM-ON OPKM; ELTE TTK OKTATÁSTECHNOLÓGIAI MULTIMÉDIA, 1996.

Nem háttérintézménye, hanem egy projektje az OM-nek a SULINET-hálózata, amely nemcsak egy műszaki hálózatot és technológiát jelent, hanem a közoktatás számára koncentrált információk forrása is. A SULINET egyaránt szól a tanárokhöz, diákokhoz, szülőkhez és minden más érdeklődőhöz.

• SULINET: <http://www.sulinet.hu>

A *digitális tananyagok* mellett közoktatási információk is találhatóak a Sulinet (<http://www.sulinet.hu/tart/kat/n>) oldalain. Pl. *pályázati kiírások*, *diákjogi tanácsadás* stb. Továbbá megtalálható néhány olyan adatbázis is, amelyről már más intézmények, oldalak ismertetésénél volt szó. Ilyen az Adatbázisok alatt található *iskolai adattár*, nem más, mint a közoktatási intézmények adatbázisa. Egy másik jelentős anyag a pályaválasztást segítő: *országos képzési jegyzék* (OKJ számmal rendelkező képzettségek)

A > Tanár linkre kattintva, egy új oldalon, jobb felől megjelenik a következő adatbázisok, összeállítások jegyzéke:

- > Kétszintű érettségi 2004/2005,
- > Drogprevenció,
- > NAT,
- > Intézményi adatbázis,
- > Múzeumok, kiállítások,
- > Alapítványi iskolák,
- > EU-ki kicsoda,
- > Új érettségi követelmények,
- > Nyári Táborok Adatbázisa,
- > NGC filmadatbázis:(a National Geographic Chanel filmjeinek időpontját közli)

Végül az internet egy olyan sajátosságára is fel szeretném hívni a figyelmet, amely a rendkívüli előnye mellett némi problémát, pillanatnyi bosszúságot okozhat a használatnak, nevezetesen, hogy igen változékony. A megszokott oldalakat időnként átszerkesztik, ami gyakran tartalmi változtatással is jár, sőt áthelyezik, új címre költöztetik. Ezt a használatnak tudomásul kell venni, s fel kell rá készülni. Előfordulhat, hogy amire ez az írás megjelenik, az itt ismertetett oldalak szerkezetében, tartalmában is változás következik be. Ez azonban nem von le abból az értékből, ami az internet óriási értéke és előnye a hagyományos információeszközökkel szemben, hogy a tőlünk fizikailag távoli információforrásokat elérhetővé, hozzáférhetővé és kereshetővé teszi. A célirányos információkeresést különösen jól szolgálják az interneten vagy offline módon használható különböző típusú adatbázisok, amelyek ha jól strukturáltak, igen hatékony és sokoldalú információkeresést tesznek lehetővé. A különböző internetes keresők (Pl. Google, Yahoo, Vizsla stb.) nyújtotta internetes navigálási lehetőségek mellett minden szakma, foglalkozás képviselőinek meg kell ismerni saját szakterületük témaspecifikus kereshető adatbázisait is. Ez ma már, az információs korban nélkülözhetetlen elvárás mindannyiunkkal szemben.

HIVATKOZÁS

I A KÖZOKTATÁSI INFORMÁCIÓS RENDSZER IN.: A KÖZOKTATÁSI TÖRVÉNY VÉGREHAJTÁSÁRA KIADOTT KORMÁNYRENDELET. Bp. : OKKER, 1998. P. 50–51.

ALAPKÉSZSÉGEK VAGY KULCSKOMPETENCIÁK?

„... a magyar közoktatás teljesítménye nem megfelelő az alapkészségek átadása terén” – olvashatjuk az ÚPSZ 2005. májusi számában. Miközben az EU úgy határozott, hogy az alapkészségek helyett a „kulcskompetenciák” fogalmat kellene használni. Hogy mi a különbség a két fogalom között, ezt fejti ki Brassói Sándor, az OM főosztályvezető-helyettes a vele való beszélgetésben, miközben több hasznos információt megtudtunk a „kulcskompetenciák” munkacsoport tevékenységéről készült jelentésből. Hiszen várható, hogy országos kulcskompetencia-mérési rendszer alapján kapunk információkat a tanulók teljesítéséről.

L. ÚJ PEDAGÓGIAI SZEMLE 2005. MÁJUS, 52–57. P. OKTATÁS ÉS KÉPZÉS 2010. Összefoglaló a „Kulcskompetenciák” munkacsoport eredményeiről.